

Solumuzun "Cumhuriyet Çıkmazı"

İçeriği Yazan: [honour](#) [1] Zaman: Pzt, 21/11/2011 - 22:47

Yazar: Onur Aksoy

Yazının Yazıldığı Tarih: 21.11.2011

Bugün içinde bulunduğumuz ortam bizi tam bir kafa karışıklığı içinde doğru düşünmeye, bulanık bir su içinde gerçeği görmeye zorluyor. Öyle! Zira 10 yıllık AKP yönetimi ardından talan edilen bir Cumhuriyet, devletin en küçük hücresine kadar sızmış, toplumun her kademesini bir yandan kontrol altına almak isterken bir yandan da kendi yandaşını yaratmaya çalışan bir dikta ile karşı karşıyayız.

Tüm bu süreci kaygı ve korku içinde izlerken aynı zamanda birçok şeyin farkına daha net varabiliyoruz. Her zorlu süreç insana en büyük dersleri çıkaracak ortamı sağlamış. Bizim payımıza düşen de "Sol" ve "Cumhuriyet" oldu.

Konu sol ve Cumhuriyet'e karşı ideolojik bakış açısı olunca büyük bir birikimden bahsetmek gerek. Uzun yıllarca tartışma konusu olmuş bu durum doğaldır ki AKP dönemi ile başlamış değil ancak içi boşaltılarak bilinçsiz ve şuursuzca yapılan tartışmaların bu dönemde zirveye ulaştığı kesin. Sosyalistlerin Cumhuriyet hakkındaki görüş ve düşüncelerini tarihsel olarak ele alırsak ve kronolojik biçimde olaya bakarsak birçok ara dönem olmakla birlikte genel manada çizgiyi 80 öncesi ve 80 sonrası olarak çekmek mümkün gibi. Cumhuriyetin ilk yıllarından 80'li yıllara kadar bakıldığında sol "genellikle" eleştirilerinde "yapıcı" ve ayağı yere basan, Marksist tahlil yöntemleri ile konu üzerinde durmuştur. Bunda tarihi Cumhuriyet'ten de eski olan bir mücadelenin edindiği tecrübe büyük rol oynamıştır. Bu bağlamda Türkiye Cumhuriyeti emperyalizme karşı verilmiş bir mücadelenin ardılı olarak gerçekleşen bir burjuva devrimi ve doğal olarak Ümmet'ten ulus yaratma girişiminin de etkisi ile kapitalist gelişim sürecinin önünü açan bir hareketti. Solun genel manada içselleştirerek Cumhuriyet'e yüklediği "sıfatlar" ve eleştiriler bu bağlamda sınırlı da olsa sınıfsallık içerebiliyordu. Ona atfedilerek dillendirilen bağımsızlık, özgürlük, milli kurtuluşçuluk söylemleri de yine bu perspektifte ele alınabiliyordu. Özellikle mevcut "sınıfların" çıkarı değil de "ulusal" çıkarlar düzeyinde ele alınan ve 1929 ekonomik krizi ile paralel uygulamaya konulan kamuculuk girişimleri ardından bu dönemde dinci-liberal öğeler süreç dışına itilirken sol kendini Cumhuriyet ile yakın bir etkileşimde bulmuştur. Aynı etkileşim süreci yine kısmen de olsa 60'lı yıllarda kendini gösterebilmiştir. Kuşkusuz ki her şey güllük gülistanlık değildir. Sosyalistlere karşı baskılar uygulanmaktadır. Sözü edilen "etkileşim" de bu sebeple "koşulsuz", eleştirinin olmadığı, körü körüne bir bağlılık sürecini tanımlamaktan ziyade yapısal olarak dönemler içindeki uyumu ifade etmektedir.

Bu uyum 80'li yıllara doğru bir bozulma süreci geçirmekte ve kimine göre "Cumhuriyet'in muhafızlarının" kimine göre de "bizim çocukların" eseri olan 12 Eylül darbesi ile yeni bir sürece girmekteydi. Gerçekten bahsi geçen "bizim çocuklar" da devlet adına bunun için ellerinden geleni ardına koymuyordu! Bir yandan akıl almaz işkenceler ve şiddet ile faşizmin doruklarında gezinilirken bir yandan da "Türk-İslam" sentezi Cumhuriyet'in şablonuna oturtulmak isteniyordu. Bu aşamada dinci-liberal unsurlar yüzeye çıkarken aynı zamanda solun üzerinden panzer gibi geçenler, yine Cumhuriyet adına Türkçe konuşmakta dahi zorlanan mahkûmlara İstiklal marşını, Nutuk'u ezberletmeye çalışıyor, istediklerini elde edemeyince işkencelere başvuruyordu. Herhalde devlet,

kendinden de Cumhuriyet'ten de vatandaşlarını nefret ettirmek için daha iyi bir yöntem bulamazdı. Sürecin devamında İslamcı hareket yükselişe geçerken buna paralel olarak Kürt hareketi de sol içinde "ağırlığını" arttırmıştı.

Aynı doğrultuda 90'lı yılların ardından, reel sosyalizmin çözülüşünü takiben Cumhuriyet'e bakış açısında artık belirgin farklılıklar oluşmuştu. Artık moda Cumhuriyet'in "İkincisini" inşa etmektir. İşin enteresan yanı bu bahsi geçen 2.Cumhuriyet'in baş mimarı, 1.Cumhuriyetin kurulum aşamasında ve sol ile etkileşim geçirdiği zamanlarda tamamen sürecin dışına itilen İslamcı kesimdi. Liberaller ve bir kısım "sol" ise bu oyuna şakşakçılık yapıyordu. Kafa karışıklığı, dönemlik ve "sapmalar" artık sınır tanıımıyordu. Dolayısı ile "1.Cumhuriyet döneminde baskı altında ezilen 3 unsur; siyasal İslam, Kürt halkı ve sosyalistler. Birleşin!" tipi komik, komik olduğu kadar vahim olan tepkileri gördüğümüzde şaşırıyorduk. Bu denli dengesiz çağrışımların ortaya çıkmasında tabii ki adı geçen unsurların mecliste kendilerine yer edinmiş olması da etkendir.

Olayın soldan evrilme liberaller kısmı için yeni dönemde ortaya çıkan Cumhuriyet ve sol (Sosyalist soldaki tuzağa düşmeyen "hayır" cephesini bu örnekte ayrı tutarak) ilişkilerine örnek teşkil etmesi açısından özellikle 12 Eylül referandum süreci önemlidir. Kendini solda nitelendiren ve bu konuda kimseye laf ettirmeyen bir kısım "Taraf", 80 darbesinin çocuğu olan ikinci Cumhuriyetçilere destek vermeye, bunu da 1.Cumhuriyet'e saldırarak gerçekleştirmeye gözü kapalı olarak devam etti.

Her halinden derme-çatma bir taslak olduğu belli olmasına rağmen, amacın demokratik ve özgürlükçü bir anayasa hedefi değil de, şimdiye kadarki tüm "yalan" ve "talanların" temize çekilmesi olduğu anlaşılırken, bunu bilerek AKP'ye destek veren "yetmez ama evetçilerin" ve ne kadar "kem-küm" etseler de "boykot" diyerek dolaylı yoldan bu oyuna destek verenlerin bu tutumlarının baş nedeni idi Cumhuriyet ile hesaplaşmak. Mevcut anayasayı Cumhuriyet'in merkezine oturtup bunu "12 Eylül" ile hesaplaşmak olarak sundular.

Bu tavırlarını açıklamak için bin bir dereden su getirirler de, her gün televizyonlarda, miting alanlarında bizi haklı olduklarına dair açıklamalara boğsalar da, yeri geldiğinde bilinçaltındaki gerçeği açıkça göstermekten geri kalmıyorlardı.

Referandumda evet çıkacak, "Cumhuriyet'in" bize dayattığı dikta yöntem daha da çok demokratikleşecek, "Evrenizm" ile Cumhuriyetin temel ilkeleri karıştırılıp bu faşist anayasa değişecek naraları atılacak, darbeciler yargılanacak ve herkesten hesap sorulacaktı. "Hiç değilse mevcut durumumuzdan daha kötü olmayız" sözleri ile kendilerini "Ak"lama yarışına girdiler.

En üst mahkeme tarafından irtica-i eylemlerin odak noktası olduğu belirtilmiş bir partiye bu şekilde destek verenlerin böyle bir anayasa taslağı üzerinden dahi amaçlarına ulaşmak için 1.Cumhuriyet'e saldırıyı bir araç olarak kullanması, askeri vesayete saldırırken sivil vesayete kulluk etmeleri ne denli bilinçsiz ve tehlikeli bir dönem içinde olduğumuzu bize gösteriyor. Üstelik bunu "sol" adına yapıyorlar.

Aynı tutumu Ergenekon sürecinde de gözlemleyebildik. Yine operasyonların ilk aşamalarında demokratikleşme çığlıkları atarken AKP'ye övgüler yağdıranların ağzından "askeri vesayetle, Cumhuriyet'le hesaplaşmak" lafları düşmüyordu. Tutuklamaların ne derece evrilerek, muhalif olan herkese sıçrayabileceğini aklının ucundan bile geçirmeyen bu arkadaşlardan bazıları geç de olsa gerçekleri görmeye başladığında iş işten çoktan geçmişti.

Bu örnekleri şu açıdan sergiliyorum. Artık kendini solda sanan AKP şakşakçısı liberaller de, bunun haricinde kalan bir kısım sol da ne yazık ki konu sosyalistlerin Cumhuriyet'e bakış açısı olunca, tarihsel süreci değerlendirirken; feodal ilişkilerinin tasfiyesi, üretim ve emeğin pre-kapitalizm bağlarından kurtulması, sınıf mücadelesine katkı sunabilecek belirli bir aydınlanmanın yaşanması, monarşiden cumhuriyete geçilmiş olması, hilafetin kaldırılması, yurttaşlığın hukuki zemininin oluşturulması, kadınlara seçme ve seçilme hakkı verilmesi vb. somut-tarihsel ölçütleri değil, güncel siyasi durumu ve çıkar ilişkilerini kullanmaktadır.

Olaya küreselleşme ve solun yenilgisiyle hegemonyasını arttıran bir güç olan liberaller ve İslamcılar penceresinden yaklaşarak, kimlik temelli, din temelli bakış açıları getirildiğinde darbeler, çeteler, faili meçhuller, aklınıza ne gelirse "Cumhuriyet" adına "Cumhuriyetçiler" tarafından yapılmış oluyor.

Mesela, Marksist tahlil anlayışından kopmuş, liberal ve “sivil toplumcu” Cumhuriyet eleştiricileri, Cumhuriyet ve onun temel karakterlerine “ilerici” anlamlar yükleyen solculara “gerici”, yeni dönem “ileri demokratlar” olarak muhafazakârlara “ilerici” diyerek kendilerini bu mücadeleye yedekleyebiliyorlar. Bir anda Türkiye’de “sol sağdır, sağ da sol” sesleri yükselebiliyor. Ulusal mücadele “kurtuluş” mücadelesi olmaktan çıkıp bir anda “emperyalist” anlaşmalarla elde edilen bir “bağımlılık” olabiliyor. Kendi hayalinde yarattığı dünyanın yine kendine özgü kavram ve kategorilerinden yola çıkan, gerçekliğe de, kendi dönemsel çıkarlarına denk bir davranış ile yaklaşan bir akıl, üstelik ele aldığı olgunun tarihselliğini ve toplumsallığını kimi zaman göz ardı ettiğinden kimi zaman da çarpıtarak sunduğundan dolayı “idealist” bir biçimde herkese “ders” vermeye çalışıyor. Cumhuriyet’i ve kurucu felsefesini eleştirmek için şüphesiz en az ondan daha yüksek bir dünya görüşüne sahip olmak gerekir. Bu bağlamda adres doğaldır ki sosyalistlerdir. Ancak sosyalistler aynı zamanda Cumhuriyetin, onun “aştığı” değerlerle örtüşen alanlara kaymış gerici-liberal ağızlarla eleştirilmesine de karşı çıkmalıdır.

Evet, Cumhuriyet bir burjuva devrimidir tıpkı bugün geldiği noktada belli olduğu gibi ancak şu soruyu da soralım kendimize: Egemenliğin kayıtsız-şartsız “Allah’ta” ve saraylarda olduğu bir dönemde onu alıp “yeryüzüne” indiren, “halk” ile paylaşan, kısmen de olsa iktidarın denetlenebildiği, hatta gerektiğinde geri alınabildiği Cumhuriyet’in tarihsel olarak ilerici, devrimci bir adım olduğunu söyleme cesaretinden yoksun bir sol olabilir mi? Cumhuriyet’in bu unsurlarını görmezden gelerek sosyalist bir cumhuriyet için mücadele etmek! İnandırıcı değil. Cumhuriyet’in yapısı gereği, kendine muhalif olan herkes gibi sosyalistlere baskı uyguladığı da doğrudur, emperyalist işgale karşı direniş ile başlayan, işbirlikçiliğe ve gericiliğe karşı mücadele ile anılan büyük bir ileri sıçrama olduğu da. Tüm bunların tahlilini doğru bir şekilde sınıfsal perspektiften bakarak belirlemek bizi “Ulusalıcı” yapmaz. Tam tersine süreci doğru okumak doğru teşhisi ve ardından “ne yapmalı” sorusuna verilecek doğru cevapları da beraberinde getirir. Dolayısı ile Cumhuriyet’e karşı yapılacak nitelikli eleştiriler ve yerinde tespitler bizi aynı sonuca götürmektedir, o da: 1.Cumhuriyet’in artık sonunun geldiğidir!

Bugünkü resmi törenler Cumhuriyet’in kazanımlarını kutlamak için değil, cenaze namazını kılmak amacıyla gerçekleşen toplantılardır. 29 Ekim’de, 19 Mayıs’ta, 23 Nisan’da “Cumhuriyet” nutukları atıp (Ki buna Tanrıdan Cumhuriyetçi olmanın patentini almış gibi davranan tatlı su Kemalistleri de dahil), yılın 365 günü Cumhuriyet’in bütün değerlerini ayaklar altına almak başka nasıl açıklanır?

Topraklarımızdaki her ileri sıçrama ile olduğu gibi Cumhuriyet ile de kavgalı olan iktidar ve işbirlikçi patron sınıfı ona ait tüm kurum ve kuruluşları kendine göre yapılandırmak istemektedir. Bu oyuna sosyal “demokratlar”, demokrat “muhafazakârlar”, muhafazakar “liberaller” ve liberal “solcular” da ortak olmaktadır. Onlar için Cumhuriyet’in olmazsa olmazları yoktur. Bu olmazsa olmazlar; bağımsızlık, egemenlik, laiklik ve halk iradesi, sadece kendi iktidarlarına yaradığı oranda anlam taşıyan, bunun dışında anlamsız niteliklerdir.

Bugün iktidar koltuğunda bulunan egemenlerin AKP eli ile uygulamaya soktuğu plan, tüm bu değerleri anlamsız kılmak ve halk iradesinden uzak, kendilerine cemaat kültürü ile biat eden, sürü psikolojisine kapılmış bir yığın olduğu sistemi kurmaktır.

Bunun adı, sermaye egemenliğinin pekiştiği ve gericiğin toplumsal-siyasal etkisinin daha da büyüdüğü, emperyalizmin ihtiyaçlarına daha uygun bir ülke oluşturmaktır. Bunun adı açık ve net Türkiye Cumhuriyeti’nin tasfiyesidir. Bu tasfiye işlemi 1.Cumhuriyet ile siyasal İslam adına hesaplaşır gibi görünerek 2.Cumhuriyet’i inşa edenler ve ona bu maskeli baloda yandaşlık yapanlar ile devam etmektedir. Bunun haricinde kalan sol ise bu gerçeği tespit edemediği taktirde, istemeyerek de olsa sürece dahil olabilmektedir. Geldiğimiz nokta tam olarak budur.

Peki, ne yapmalı?

Her şeyden önce 1908’de temelleri atılıp 1923’te uygulamaya konulan bu yapıyı ilerici özellikleri olan bir burjuva devrimi kategorisinde ele alıyorsak ve özellikle 1990 sonrası reel sosyalizmin çöküşü ile yeniden yapılandırılmaya çalışılan bu coğrafyada “İkinci Cumhuriyetçilik” akımının yükselerek kendini AKP maskesi altında bulması bir rastlantı değilse, tabii ki kendini solda görenlerin, altına dinamit döşenmek istenen Cumhuriyet’i sahiplenmesi doğaldır. Ancak sahiplenmeden kasıt 1930’lara geri dönmek ya da 1.Cumhuriyet’e ikinci baharını yaşatma hevesi değildir. Tam tersine onu doğru

okuyarak mücadeleyi yeni bir "Sosyalist" Cumhuriyet'e yönlendirmektir. Bazıları için sorun eski Cumhuriyet mi yeni Osmanlı mı sorunu olabilir. Ancak bu bizim için geçerli değildir. Zira yeni Osmanlı'nın antitezi, artık sonbaharını yaşayan 1. Cumhuriyet değil, işçi sınıfın iktidarındır, sosyalist cumhuriyettir. Bu ülkede "ılımlı İslam" maskesi altında 2.Cumhuriyet kurulmaya çalışılıyorsa neden Sosyalist bir 3.Cumhuriyet de kurulmasın? Olmalıdır ve olacaktır da. Çünkü Türkiye'de Cumhuriyet fikrine ve kazanımlarına sahip çıkabilecek olanlar, seçim meydanlarında birbirleri ile hamaset siyaseti yaparak laf yetiştirenler değildir. AKP karşıtı gibi görünüp, onun tüm liberal politikalarını, seçmen kazanmak için "yeni" sıfatı ile yedeklemeye çalışanlar değildir. 1.Cumhuriyet talan edilirken buna ortaklık yapıp sonra da ahlar vahlar içinde, "Bir daha çık gel Samsun'dan" türküleri ile umudunu "kemiklerini sızlattığı kurucunun" reenkarnasyonuna bağlamış kitleler hiç değildir!

Onu geliştirebilecek tek güç emekçi halktır. Sermayeden değil emekten yana tavır alabilen, her türlü baskıya ve zulme karşı boyun eğmeyen oluşumlardır. Hangi din, dil, etnik kökenden gelirse gelsin tüm insanların kardeşçe yaşayacağı, eşitlikçi-özgür, bağımsız bir Cumhuriyet seçeneğini bu ülkeye ancak ve ancak bu kitle sunabilir. Bu sebeple ülkemizin tüm ilerici, yurtsever, devrimci güçleri, İkinci Cumhuriyetçi AKP iktidarının "İleri Demokrasi Faşizmine" ve ona alternatif olarak gösterilen yedeklerine karşı, ülkede yaşayan bütün halkların özgürlük ve eşitlik temelinde yaşayabileceği "Sosyalist 3.Cumhuriyetle" artık dur demelidir.

Ünlü Fransız Sosyalist Jean Jaures'in dediği gibi: "Burjuvaların aykırı davranışları yüzünden emekçiler bazen Cumhuriyet'ten soğurlar, ama Cumhuriyet'in gerçekten tehdit edildiğini görünce öfkeyle ayağa kalkarlar." Şimdi ayağa kalkma ve Sosyalist Cumhuriyet'i inşa etme zamanıdır!

Bugün AKP kanatları altında Solculuk yaparak özgürlükten ve demokrasiden bahseden, Erdoğan'ın yemeklerinde önünde eğilip bükülen liberal, Soros'yalist Solculara gelince; ilk değildir kendilerini görüşümüz. 80 sonrası yeniden şekillenmeye başlayan sol hareket içinde her zaman kendini göstererek sağ partilerin bir yedeği, küçük de olsa en kıymetli destekçileri olmuşlardır.

Onları, liberal seslerin odak noktası haline gelmiş Doğan yayın gurubunun köşe yazılarında, AKP yemeklerinde başbakanla kol kola, ya da mecliste referandum için AKP milletvekilleri ile yan yana oy atarken poz verir bir şekilde görebilirsiniz. Türbana özgürlük diye bağırırken Mazlum-Der'in mitinglerinde görebilirsiniz. Halktan, emekçiden bahsederken mecliste tek yaptığı, bir daha seçilemeyeceğini anlayınca, üniversiteye tekrar geri dönmek için yasa tasarısı verirken görebilirsiniz.

Şimdi de F tipi yapılanma ile, sivil faşizm ile kol kola girip,1.Cumhuriyet'e 'statüko' söylemi arkasından saldırıyor ve "İleri Demokrasiden" yana olduklarını söylüyorlar. Ne için? Emperyalizmin emrindeki yeri daha da sağlamlaşmış 2.Cumhuriyet için!

Onlara tek sözümüz var: 2.Cumhuriyetçileri "ilerici" ilan eden siz, AKP'nin "İleri" demokrasisi ile elbet bir gün tanışacaksınız. Ergenekon ile Kemalistlerin, Devrimci Karargah ile sosyalistlerin, KCK ile Kürtlerin kökü kazınsın sıra size de gelecek! Artık size yapılacak operasyonun adını bilemem. Sonra bol bol dinlersiniz:

"Son pişmanlık neye yarar,
Her şeyin bedeli var,
Buraya kadar!"

iletisim@politikadergisi.com

Yorumlar

- [İç Siyasa](#) [2]

Kaynak URL (02/05/2024 - 14:28 tarihinde yazdırıldı):

<https://politikadergisi.com/okur-makale/solumuzun-cumhuriyet-cikmazi-0>

Bağlantılar:

[1] <https://politikadergisi.com/pd-uye/honour>

[2] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/ic-siyasa>